

سوال

در حال حاضر به سبب سرطان کبد تحت شیمی‌درمانی قرار دارم و باید روزانه قرص‌هایی مصرف کنم و تزریق وریدی هم دارم. پزشکم توصیه کرده به سبب ضعف عمومی ناشی از شیمی‌درمانی و نیاز به مصرف پی در پی مایعات روزه بگیرم. درمان به مدت شش ماه ادامه خواهد داشت و سپس وضعیتم و میزان پیشرفت درمان بررسی می‌شود و مشخص می‌شود آیا نیاز به تمدید درمان به مدت دو ماه دیگر هست یا خیر، یا آنکه در صورت عدم پیشرفت روش درمان باید تحت درمان دیگری مانند پرتودرمانی یا عمل جراحی قرار بگیرم. لطفاً بگویید به سبب این یک ماه که روزه نگرفته‌ام چکار باید بکنم؟ و آیا اگر به سبب ناتوانی از رفتن به مسجد در خانه نماز تراویح بخوانم اجر قیام شب را خواهم داشت؟ اگر به سبب خستگی شدید نماز شب نخواندم آیا می‌توانم قضایش را فردای آن روز بخوانم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

از الله متعال برای شما شفا و عافیت خواهانیم.

اولاً:

برای شما اشکالی ندارد که ماه رمضان را روزه نگیرید سپس اگر بعدها توانستید روزه بگیرید این یک ماه را قضا می‌کنید و اگر نتوانستید به جای هر روز یک بینوا را غذا می‌دهید.

شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - می‌گوید:

«کسی که ناتوان است روزه بر او واجب نیست زیرا الله تعالی می‌فرماید:

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ

[بقره: ۱۸۴]

(پس هر یک از شما بیمار یا در سفر باشد [به همان شماره] تعدادی از روزهای دیگر [را روزه شود]).

اما با پی‌گیری و استقرا دانسته می‌شود که ناتوانی بر دو نوع است: نوع موقت و نوعی دائم.

ناتوانی موقت آن است که امید زوالش می‌رود و در این آیه بدان اشاره شده است. در این حالت شخص ناتوان منتظر می‌ماند تا عجزش برطرف شود چرا که خداوند متعال فرموده است:

فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ

[بقره: ۱۸۴]

(پس [به همان شماره] تعدادی از روزهای دیگر [را روزه شود]).

اما کسی که ناتوانی دائم دارد یعنی آنچه امید به برطرف شدنش نیست، باید به جای هر روز یک مسکین را غذا دهد» (الشرح الممتع: ۶/ ۳۲۴ - ۳۲۵).

ثانیا:

مسلمان ثواب نماز شب (تراویح) را خواهد برد، چه آن را در مسجد انجام دهد چه در خانه، اما ادای آن در مسجد بهتر است...

اما کسی که هر سال این نماز را در مسجد ادا می‌کرده سپس به سبب بیماری آن را در خانه‌اش ادا کند خداوند برای او اجر کامل می‌نویسد، انگار در مسجد ادایش کرده باشد.

زیرا از ابوموسی - رضی الله عنه - روایت است که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **اگر بنده بیمار شود یا به مسافرت رود برایش مانند [اجری] نوشته می‌شود که در حال سلامت و اقامت انجام می‌داد** به روایت بخاری (۲۹۹۶).

ثالثا:

کسی که به سبب عذری مانند بیماری یا به خواب افتادن و... نماز شبش فوت شود مشروع است که آن را در روز قضا کند.

زیرا عایشه - رضی الله عنها - می‌فرماید: رسول الله - صلی الله علیه وسلم - هرگاه نماز شبش به سبب بیماری یا سببی دیگر فوت می‌شد به هنگام روز دوازده رکعت می‌خواند به روایت مسلم (۷۴۶).

نووی - رحمه الله - می‌گوید:

این دلیلی است بر استحباب محافظت بر اوراد و اینکه در صورت فوت قضا می شود (شرح صحیح مسلم: ۲۷ / ۶).

بنابراین شما می توانید نمازی را که در هنگام شب می خواندید در روز به جای آورید و برای آنکه وتر نشود یک رکعت به آن می افزایید، زیرا وتر تنها برای شب است.

والله اعلم